Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 13ης Νοεμβρίου 2014*

«Αίτηση αναιρέσεως — Βουλευτής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου — Αποζημιώσεις για την κάλυψη δαπανών που προέκυψαν κατά την άσκηση των βουλευτικών καθηκόντων — Αναζήτηση αχρεωστήτως καταβληθέντος — Επιστροφή — Παραγραφή — Εύλογη προθεσμία»

Στην υπόθεση C-447/13 P,

με αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ασκήθηκε στις 2 Αυγούστου 2013,

Riccardo Nencini, κάτοικος Barberino di Mugello (Ιταλία), εκπροσωπούμενος από τον M. Chiti, avvocato,

αναιρεσείων,

όπου ο έτερος διάδικος είναι

το **Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο**, εκπροσωπούμενο από την S. Seyr και τον N. Lorenz, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθού πρωτοδίκως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους R. Silva de Lapuerta, πρόεδρο τμήματος, τον K. Lenaerts, αντιπρόεδρο του Δικαστηρίου, ασκούντα καθήκοντα δικαστή του δεύτερου τμήματος, J.-C. Bonichot (εισηγητή), A. Arabadjiev και J. L. da Cruz Vilaça, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Szpunar

γραμματέας: M. Aleksejev, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 3ης Απριλίου 2014,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 19ης Ιουνίου 2014,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

Απόφαση

1 Με την αίτηση αναιρέσεως που άσκησε ο R. Nencini ζητεί την αναίρεση της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης Nencini κατά Κοινοβουλίου (Τ-431/10 και Τ-560/10, EU:T:2013:290, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση), καθόσον, αφενός, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε, με αυτή, τα αιτήματα περί ακυρώσεως της από 7 Οκτωβρίου 2010 αποφάσεως του γενικού γραμματέα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την επιστροφή ποσών που ο αναιρεσείων, πρώην βουλευτής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, έλαβε ως επιστροφή εξόδων ταξιδίου και επικουρήσεως βουλευτών, τα οποία του καταβλήθηκαν αχρεωστήτως, καθώς και του χρεωστικού σημειώματος του γενικού διευθυντή της Γενικής Διευθύνσεως Οικονομικών του Κοινοβουλίου υπ' αριθ. 315653, της 13ης Οκτωβρίου 2010, καθώς και κάθε άλλης συναφούς και/ή προγενέστερης πράξεως, και, επικουρικώς, περί αναπομπής του φακέλου στον γενικό γραμματέα του Κοινοβουλίου προκειμένου αυτός να καθορίσει εκ νέου κατά δίκαιο τρόπο το ποσό η ανάκτηση του οποίου ζητείται, και, αφετέρου, καθόσον με την απόφαση αυτή ο R. Nencini καταδικάσθηκε στο σύνολο των δικαστικών εξόδων στην υπόθεση Τ-560/10 και σε μέρος αυτών στην υπόθεση Τ-431/10.

Ιστορικό της διαφοράς

2 Το ιστορικό της διαφοράς εκτίθεται στις σκέψεις 1 έως 8 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως και μπορεί να συνοψισθεί ως εξής.

3 Ο αναιρεσείων διετέλεσε βουλευτής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κατά τη νομοθετική περίοδο 1994 έως 1999.

4 Κατόπιν έρευνας της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF), το Κοινοβούλιο κίνησε, τον Δεκέμβριο του 2006, διαδικασία επαληθεύσεως αναφορικά με έξοδα ταξιδίου και επικουρήσεως βουλευτών, αφορώσα, ιδίως, τον αναιρεσείοντα.

5 Στις 16 Ιουλίου 2010, ο γενικός γραμματέας του Κοινοβουλίου εξέδωσε την υπ' αριθ. 311847 απόφαση σχετικά με την κίνηση διαδικασίας ανακτήσεως ορισμένων ποσών που καταβλήθηκαν αχρεωστήτως στον αναιρεσείοντα ως επιστροφή εξόδων ταξιδίου και επικουρήσεως βουλευτών (στο εξής: πρώτη απόφαση του γενικού γραμματέα).

6 Στην πρώτη απόφασή του, συνταχθείσα στην αγγλική γλώσσα, ο γενικός γραμματέας απεφάνθη ότι το συνολικό ποσό των 455 903,04 ευρώ (εκ των οποίων 46 550,88 ευρώ αφορούσαν έξοδα ταξιδίου και 409 352,16 ευρώ έξοδα επικουρήσεως βουλευτών) (στο εξής: επίμαχο ποσό) είχε καταβληθεί αχρεωστήτως στον αναιρεσείοντα κατά τη διάρκεια της βουλευτικής του θητείας, δυνάμει των διατάξεων περί εξόδων και αποζημιώσεων των βουλευτών του Κοινοβουλίου. Το υπ' αριθ. 312331 χρεωστικό σημείωμα του γενικού διευθυντή της Γενικής Διευθύνσεως Οικονομικών του Κοινοβουλίου, της 4ης Αυγούστου 2010, περί επιστροφής του επίμαχου ποσού (στο εξής: πρώτο χρεωστικό σημείωμα), κοινοποιήθηκε στον αναιρεσείοντα.

7 Στις 7 Οκτωβρίου 2010, ο γενικός γραμματέας του Κοινοβουλίου εξέδωσε μια απόφαση συνταχθείσα στην ιταλική, η οποία αντικατέστησε την πρώτη απόφαση του γενικού γραμματέα (στο εξής: δεύτερη απόφαση του γενικού γραμματέα), συνοδευόμενη από το υπ' αριθ. 315653 χρεωστικό σημείωμα του γενικού διευθυντή της Γενικής Διευθύνσεως Οικονομικών του Κοινοβουλίου, της ίδιας ημέρας, σχετικά με το επίμαχο ποσό (στο εξής: δεύτερο χρεωστικό σημείωμα). Οι δύο αυτές πράξεις κοινοποιήθηκαν στον αναιρεσείοντα στις 13 Οκτωβρίου 2010.

Η διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

8 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 24 Σεπτεμβρίου, ο πρωτοδίκως προσφεύγων και ήδη αναιρεσείων προσέβαλε, στην υπόθεση T-431/10, την πρώτη απόφαση του γενικού γραμματέα, το πρώτο χρεωστικό σημείωμα και κάθε άλλη συναφή ή προγενέστερη πράξη.

9 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 10 Δεκεμβρίου 2010, ο αναιρεσείων προσέβαλε, στην υπόθεση T-560/10, τη δεύτερη απόφαση του γενικού γραμματέα και το δεύτερο χρεωστικό σημείωμα καθώς και την πρώτη απόφαση του γενικού γραμματέα, το πρώτο χρεωστικό σημείωμα και κάθε άλλη συναφή ή προγενέστερη πράξη.

10 Οι αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων που άσκησε παραλλήλως ο αναιρεσείων απορρίφθηκαν με τις διατάξεις του Προέδρου του Γενικού Δικαστηρίου Nencini κατά Κοινοβουλίου (T-431/10 R, EU:T:2010:441) και Nencini κατά Κοινοβουλίου (T-560/10 R, EU:T:2011:40).

11 Προς διευκόλυνση της έγγραφης και της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής αποφάσεως, αποφασίστηκε η ένωση και η συνεκδίκαση των υποθέσεων T-431/10 και T-560/10.

12 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 18ης Απριλίου 2012, ο αναιρεσείων ενημέρωσε το Γενικό Δικαστήριο ότι παραιτήθηκε από την προσφυγή στην υπόθεση T-431/10.

13 Στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Γενικό Δικαστήριο σημείωσε την παραίτηση του αναιρεσείοντος στην υπόθεση T-431/10 και, κατά συνέπεια, διέταξε τη διαγραφή της υποθέσεως από το πρωτόκολλο.

14 Αποφαινόμενο επί της υποθέσεως T-560/10, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι το αίτημα του αναιρεσείοντος να ακυρωθεί «κάθε συναφής ή προγενέστερη πράξη» της δεύτερης αποφάσεως του γενικού γραμματέα στρεφόταν κατά αμιγώς προπαρασκευαστικών πράξεων και ήταν, επομένως, απαράδεκτο.

15 Επιπλέον, έκρινε ότι το αίτημα του αναιρεσείοντος να ακυρωθεί το δεύτερο χρεωστικό σημείωμα στρεφόταν κατά αμιγώς επιβεβαιωτικής πράξεως της δεύτερης αποφάσεως του γενικού γραμματέα και ήταν, ως εκ τούτου, επίσης απαράδεκτο.

16 Το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε, επί της ουσίας, τα αιτήματα του αναιρεσείοντος να ακυρωθεί η δεύτερη απόφαση του γενικού γραμματέα.

17 Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Γενικό Δικαστήριο καταδίκασε στον αναιρεσείοντα στα δικαστικά έξοδα στην υπόθεση T-560/10, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων, και καταδίκασε έκαστο των διαδίκων να φέρει τα δικά του έξοδα στην υπόθεση T-431/10, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων.

Η αίτηση αναιρέσεως

18 Ο αναιρεσείων ζητεί από το Δικαστήριο:

— να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση καθόσον με αυτήν απορρίφθηκε το αίτημα περί ακυρώσεως της δεύτερης αποφάσεως του γενικού γραμματέα,

— επικουρικώς, να αναπέμψει την υπόθεση ενώπιον του γενικού γραμματέα του Κοινοβουλίου προκειμένου να καθορίσει με δίκαιο τρόπο το προς ανάκτηση ποσό, και

— να καταδικάσει το Κοινοβούλιο στα έξοδα της ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου διαδικασίας στις δύο υποθέσεις T-431/10 και T-560/10, καθώς και στα έξοδα της ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασίας.

19 Το Κοινοβούλιο ζητεί την απόρριψη της αιτήσεως αναιρέσεως και την καταδίκη του αναιρεσείοντος στα δικαστικά έξοδα.

Επί της αιτήσεως αναιρέσεως

20 Ο αναιρεσείων προβάλλει πέντε λόγους αναιρέσεως προς στήριξη της αιτήσεως αναιρέσεως. Οι τέσσερις πρώτοι λόγοι συνδέονται με το σκεπτικό στο οποίο βάσισε το Γενικό Δικαστήριο την απόρριψη της επιχειρηματολογίας με την οποία ζήτησε την ακύρωση της δεύτερης αποφάσεως του γενικού γραμματέα. Ο πέμπτος λόγος αφορά την καταδίκη του αναιρεσείοντος στα δικαστικά έξοδα από το Γενικό Δικαστήριο τόσο στην υπόθεση T-431/10 όσο και στην υπόθεση T-560/10.

21 Το Κοινοβούλιο προβάλλει ότι οι λόγοι αυτοί είναι απαράδεκτοι ή, επικουρικώς, αβάσιμοι.

Επί των αιτημάτων της αιτήσεως αναιρέσεως καθόσον αφορούν την καταδίκη στα δικαστικά έξοδα στην υπόθεση T-431/10

22 Συναφώς, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι, δυνάμει του άρθρου 58, δεύτερο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αναίρεση δεν χωρεί αποκλειστικά για τον καταλογισμό και το ύψος της δικαστικής δαπάνης.

23 Εν προκειμένω, επιβάλλεται η επισήμανση ότι το διατακτικό της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως περιλαμβάνει, όσον αφορά την υπόθεση T-431/10, τα σημεία 3 και 4, βάσει των οποίων, αντιστοίχως, η εν λόγω υπόθεση διεγράφη από το πρωτόκολλο του Γενικού Δικαστηρίου και κάθε διάδικος υποχρεώθηκε να φέρει τα δικαστικά έξοδά του στην εν λόγω υπόθεση.

24 Εντούτοις, ο αναιρεσείων αμφισβητεί, με την υπό κρίση αίτηση αναιρέσεως, μόνο το σκεπτικό του συγκεκριμένου μέρους της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως που συναρτάται προς το σημείο 4 του διατακτικού της όσον αφορά τα δικαστικά έξοδα.

25 Όπως προκύπτει από την προαναφερθείσα διάταξη του Οργανισμού του Δικαστηρίου, ο έλεγχος του καταλογισμού των δικαστικών εξόδων δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητά του (βλ., μεταξύ άλλων, διάταξη Eurostrategies κατά Επιτροπής, C-122/07 P, EU:C:2007:743, σκέψη 24).

26 Τα αιτήματα της αιτήσεως αναιρέσεως καθώς και τα αιτήματα περί καταδίκης στα δικαστικά έξοδα στην υπόθεση T-431/10, είναι απαράδεκτα. Κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθούν τα αιτήματα της αιτήσεως αναιρέσεως καθόσον αφορούν τη συγκεκριμένη υπόθεση.

Επί των αιτημάτων της αιτήσεως αναιρέσεως καθόσον αφορούν την υπόθεση T-560/10

Επιχειρήματα των διαδίκων

27 Δεδομένου ότι ο αναιρεσείων είχε προβάλει ανεπιτυχώς στον πρώτο βαθμό ότι η κατ' αυτού αξίωση είχε παραγραφεί, υποστηρίζει, με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, ότι το Γενικό Δικαστήριο παρέβη τους εφαρμοστέους στην προκειμένη περίπτωση κανόνες παραγραφής. Πρώτον, κατά τον προσδιορισμό του χρονικού σημείου ενάρξεως της προθεσμίας παραγραφής, το Γενικό Δικαστήριο ερμήνευσε εσφαλμένως το άρθρο 73α του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) 1605/2002 του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 2012, για τη θέσπιση του δημοσιονομικού κανονισμού που εφαρμόζεται στον γενικό

προϋπολογισμό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ L 248, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ, Ευρατόμ) 1995/2006 του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2006 (ΕΕ L 390, σ. 1, στο εξής: δημοσιονομικός κανονισμός), και το άρθρο 85β του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) 2342/2002 της Επιτροπής, της 23ης Δεκεμβρίου 2002, για τη θέσπιση των κανόνων εφαρμογής του κανονισμού 1605/2002 (ΕΕ L 357, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ, Ευρατόμ) 478/2007 της Επιτροπής, της 23ης Απριλίου 2007 (ΕΕ L 111, σ. 13, στο εξής: εκτελεστικός κανονισμός).

28 Κατά τον αναιρεσείοντα, προκειμένου να τηρηθούν οι αρχές της ασφάλειας δικαίου και της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, η πενταετής προθεσμία παραγραφής την οποία προβλέπει ο κανόνας ανώτερης τυπικής ισχύος, ήτοι το άρθρο 73α του δημοσιονομικού κανονισμού, το οποίο εφαρμόζεται στο διάστημα κατά τη διάρκεια του οποίου πρέπει να προσδιορισθεί το ύψος της αξιώσεως, είναι διαφορετικής φύσεως σε σχέση με την προθεσμία που προβλέπει το άρθρο 85β του εκτελεστικού κανονισμού, το οποίο εφαρμόζεται αποκλειστικώς στο διάστημα κατά τη διάρκεια του οποίου πρέπει να εισπραχθεί η συγκεκριμένη αξίωση. Επομένως, το χρονικό σημείο ενάρξεως των δύο προθεσμιών παραγραφής δεν μπορεί να είναι το ίδιο, αντιθέτως προς ό,τι έκρινε το Γενικό Δικαστήριο.

29 Δεύτερον, σε περίπτωση που η ως άνω προτεινόμενη ερμηνεία δεν γίνει δεκτή, ο αναιρεσείων προτείνει ένσταση ελλείψεως νομιμότητας των δύο κανονισμών, καθόσον παραβιάζουν τις γενικές αρχές που διέπουν την παραγραφή και τις αρχές της ασφάλειας δικαίου και της αποτελεσματικής έννομης προστασίας, καθώς και τα δικαιώματα άμυνας του οφειλέτη. Τρίτον, ο αναιρεσείων προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι εξέτασε αυτοτελώς το επιχείρημα που αυτός προέβαλε προς στήριξη του λόγου ακυρώσεως περί παραβάσεως των κανόνων περί παραγραφής και το οποίο βασιζόταν στη μη τήρηση από το Κοινοβούλιο της εύλογης προθεσμίας για την ικανοποίηση της αξιώσεώς του.

30 Το Κοινοβούλιο υποστηρίζει ότι ο συγκεκριμένος λόγος αναιρέσεως είναι απαράδεκτος, καθόσον, αφενός, ο αναιρεσείων προβάλλει τα ίδια επιχειρήματα με αυτά που προέβαλε πρωτοδίκως, ήτοι ότι υπάρχουν δύο προθεσμίες παραγραφής. Αφετέρου, η ένσταση ελλείψεως της νομιμότητας προτάθηκε για πρώτη φορά στο πλαίσιο της υπό κρίση αιτήσεως αναιρέσεως.

31 Το Κοινοβούλιο υπογραμμίζει ότι, εν πάση περιπτώσει, ο συγκεκριμένος λόγος αναιρέσεως δεν είναι βάσιμος, καθώς το Γενικό Δικαστήριο εφάρμοσε ορθώς τις απολύτως σαφείς διατάξεις των άρθρων 73α του δημοσιονομικού κανονισμού και 85β του εκτελεστικού κανονισμού, τα οποία επικαλέσθηκε ο ίδιος ο αναιρεσείων.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

– Επί του παραδεκτού του πρώτου λόγου αναιρέσεως, καθόσον αφορά την ερμηνεία των άρθρων 73α του δημοσιονομικού κανονισμού και 85β του εκτελεστικού κανονισμού

32 Από τα άρθρα 256 ΣΛΕΕ, 58, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου και 169 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να παραθέτει επακριβώς τα επικρινόμενα σημεία της αποφάσεως της οποίας ζητείται η αναίρεση, καθώς και τα νομικά επιχειρήματα που στηρίζουν κατά τρόπο συγκεκριμένο το αίτημα αυτό. Δεν πληροί την επιταγή αυτή η αίτηση αναιρέσεως η οποία, χωρίς να περιέχει επιχειρηματολογία αποσκοπούσα ειδικώς στον προσδιορισμό της πλάνης περί το δίκαιο την οποία ενέχει η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, περιορίζεται στην επανάληψη των λόγων και των επιχειρημάτων που έχουν ήδη προβληθεί ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου.

33 Αντιθέτως, αν ο αναιρεσείων αμφισβητεί την ερμηνεία ή την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης από το Γενικό Δικαστήριο, τα νομικά ζητήματα που εξετάστηκαν πρωτοδίκως μπορούν να αποτελέσουν εκ νέου αντικείμενο συζητήσεως κατά την αναιρετική διαδικασία. Πράγματι, σε περίπτωση που ο

αναιρεσείων δεν μπορούσε να στηρίξει την αναίρεσή του σε λόγους και επιχειρήματα που προέβαλε ήδη ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, η αναιρετική διαδικασία θα καθίστατο εν μέρει άνευ αντικειμένου.

34 Ο πρώτος λόγος αναιρέσεως βάλλει ακριβώς κατά της ερμηνείας από το Γενικό Δικαστήριο του δημοσιονομικού κανονισμού και του εκτελεστικού κανονισμού, βάσει της οποίας απορρίφθηκε ο πρώτος λόγος ακυρώσεως που προβλήθηκε πρωτοδίκως. Κατά συνέπεια, ο αναιρεσείων βάλλει κατά της απαντήσεως που έδωσε ρητώς το Γενικό Δικαστήριο σε νομικό ζήτημα στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το οποίο μπορεί να ελεγχθεί από το Δικαστήριο στο πλαίσιο αναιρέσεως.

35 Επομένως, ο πρώτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να θεωρηθεί απαράδεκτος, καθόσον αφορά την ερμηνεία από το Γενικό Δικαστήριο των άρθρων 73α του δημοσιονομικού κανονισμού και 85β του εκτελεστικού κανονισμού.

– Επί του βασίμου του πρώτου λόγου αναιρέσεως, καθόσον αφορά την ερμηνεία από το Γενικό Δικαστήριο των άρθρων 73α του δημοσιονομικού κανονισμού και 85β του εκτελεστικού κανονισμού

36 Επιβάλλεται η υπόμνηση ότι, αφενός, κατά το άρθρο 73α του δημοσιονομικού κανονισμού, «[μ]ε την επιφύλαξη των διατάξεων ειδικών κανονισμών και της εφαρμογής της απόφασης του Συμβουλίου που διέπει το σύστημα ιδίων πόρων της [Ευρωπαϊκής Ένωσης], οι απαιτήσεις της [Ένωσης] έναντι τρίτων, καθώς και οι απαιτήσεις τρίτων έναντι της [Ένωσης] υπόκεινται σε πενταετή παραγραφή. Η ημερομηνία για τον υπολογισμό της επέλευσης της παραγραφής και οι προϋποθέσεις για τη διακοπή του υπολογισμού αυτού καθορίζονται στους κανόνες εφαρμογής». Αφετέρου, κατά το άρθρο 85β, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του εκτελεστικού κανονισμού, «[η] προθεσμία παραγραφής των απαιτήσεων της [Ένωσης] έναντι τρίτων αρχίζει να υπολογίζεται από την εκπνοή της προθεσμίας που γνωστοποιείται στον οφειλέτη με το χρεωστικό σημείωμα».

37 Το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε τον λόγο ακυρώσεως που προέβαλε ο αναιρεσείων ότι, κατά την έκδοση της δεύτερης αποφάσεως του γενικού γραμματέα, στις 7 Οκτωβρίου 2010, η αγωγή του Κοινοβουλίου με αίτημα την ανάκτηση του επίμαχου ποσού είχε παραγραφεί, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 73α του δημοσιονομικού κανονισμού, κρίνοντας, καταρχάς, στις σκέψεις 39 και 40 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι, κατ' εφαρμογήν των συνδυασμένων διατάξεων του συγκεκριμένου άρθρου και του άρθρου 85β του εκτελεστικού κανονισμού, η προθεσμία της παραγραφής είχε αρχίσει να τρέχει μόνον αφότου εξέπνευσε η προθεσμία που τάχθηκε στον αναιρεσείοντα με το δεύτερο χρεωστικό σημείωμα, ήτοι στις 20 Ιανουαρίου 2011. Το Γενικό Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα, στη σκέψη 41 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι, στις 7 Οκτωβρίου 2010, η παραγραφή δεν είχε αρχίσει και ότι, κατά τη συγκεκριμένη ημερομηνία, επ' ουδενί είχε επέλθει.

38 Δεύτερον, το Γενικό Δικαστήριο, στη σκέψη 43 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, έκρινε ότι ο αναιρεσείων σκόπευε, επιπλέον, να προσάψει στο Κοινοβούλιο ότι παρέβη τις υποχρεώσεις που υπείχε από την αρχή της τηρήσεως εύλογης προθεσμίας, κατά την οποία τα όργανα της Ένωσης δεν μπορούν να καθυστερούν επ' άπειρον την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, λαμβανομένης υπόψη της θεμελιώδους επιταγής της ασφάλειας δικαίου. Το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε ότι η υποχρέωση τηρήσεως εύλογης προθεσμίας κατά τη διεξαγωγή των διοικητικών διαδικασιών συνιστά γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης την τήρηση της οποίας ελέγχει ο δικαστής της Ένωσης και την οποία προβλέπει, εξάλλου, ως συστατικό στοιχείο του δικαιώματος χρηστής διοικήσεως, το άρθρο 41, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

39 Αφότου έκρινε ότι η τήρηση εύλογης προθεσμίας επιβάλλεται σε όσες περιπτώσεις, ελλείψει νομοθετικής ρυθμίσεως, οι αρχές της ασφάλειας δικαίου ή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης δεν επιτρέπουν στα όργανα της Ένωσης να ενεργούν χωρίς χρονικό περιορισμό, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε, στις σκέψεις 45 και 46 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι, εν

προκειμένω, ούτε ο δημοσιονομικός ούτε ο εκτελεστικός κανονισμός διευκρινίζουν την προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να κοινοποιηθεί χρεωστικό σημείωμα και, κατά συνέπεια, σε αυτό απόκειται να εξακριβώσει αν το Κοινοβούλιο τήρησε τις υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει της αρχής της εύλογης προθεσμίας.

40 Στις σκέψεις 47 και 49 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, αφενός, ότι το χρονικό διάστημα που μεσολάβησε μεταξύ της λήξεως της κοινοβουλευτικής θητείας του αναιρεσείοντος, το 1999, και της ημερομηνίας εκδόσεως της δεύτερης αποφάσεως του γενικού γραμματέα, στις 7 Οκτωβρίου 2010, επιδέχεται κριτικής από απόψεως της αρχής της εύλογης προθεσμίας. Αφετέρου, τα πραγματικά περιστατικά που προσάπτονται στον ενδιαφερόμενο συναρτώνται προς λογιστικά στοιχεία τα οποία βρίσκονταν ήδη στην κατοχή του Κοινοβουλίου, το οποίο όφειλε, εξάλλου, να προσδώσει τη δέουσα προσοχή, όσον αφορά το ενδεχόμενο σφαλμάτων, σε επιστολή του αναιρεσείοντος της 13ης Ιουλίου 1999, με την οποία αυτός ζήτησε να διευκρινισθούν οι όροι επιστροφής των εξόδων επικουρήσεως βουλευτών.

41 Το Γενικό Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα, στη σκέψη 50 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η διαδικασία επαληθεύσεως που κίνησε το Κοινοβούλιο θα μπορούσε να είχε διαταχθεί νωρίτερα και ότι η δεύτερη απόφαση του γενικού γραμματέα θα μπορούσε να είχε εκδοθεί νωρίτερα, και ότι, κατά συνέπεια, το Κοινοβούλιο παρέβη τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την αρχή της εύλογης προθεσμίας.

42 Εντούτοις, έκρινε ότι ο λόγος ακυρώσεως που αφορούσε την παραβίαση της αρχής της εύλογης προθεσμίας έπρεπε να απορριφθεί, καθώς μπορούσε να επιφέρει την ακύρωση της βαρυνόμενης με τέτοια παραβίαση πράξεως μόνο σε περίπτωση που η παραβίαση αυτή είχε αντίκτυπο στην άσκηση των δικαιωμάτων άμυνας του αποδέκτη της. Το Γενικό Δικαστήριο, όμως, έκρινε, στη σκέψη 52 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ότι, εν προκειμένω, ο αναιρεσείων δεν είχε προβάλει κανένα επιχείρημα περί προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας στις παρατηρήσεις που υπέβαλε όσον αφορά τη σχετική παραβίαση.

43 Συναφώς, επισημαίνεται ότι το άρθρο 73α του δημοσιονομικού κανονισμού θεσπίζει γενικό κανόνα πενταετούς προθεσμίας παραγραφής των αξιώσεων της Ένωσης και παραπέμπει, όσον αφορά τον προσδιορισμό της ημερομηνίας από την οποία πρέπει να υπολογίζεται η εν λόγω προθεσμία, στις λεπτομέρειες εφαρμογής, ο ορισμός των οποίων απόκειται, δυνάμει του άρθρου 183 του εν λόγω κανονισμού, στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

44 Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει, αφενός, ότι το άρθρο 73α του δημοσιονομικού κανονισμού δεν μπορεί, αυτό καθεαυτό, να προβάλλεται λυσιτελώς, χωρίς τις λεπτομέρειες εφαρμογής του, προκειμένου να αποδειχθεί ότι έχει παραγραφεί αξίωση της Ένωσης.

45 Αφετέρου, από τον γενικό κανόνα της πενταετούς προθεσμίας προκύπτει ότι, κατά την κρίση του νομοθέτη της Ένωσης, η προθεσμία αυτή ήταν επαρκής για τη προστασία των συμφερόντων του οφειλέτη, από την άποψη των αρχών της ασφάλειας δικαίου και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, και προκειμένου να είναι δυνατή η ανάκτηση από τα όργανα της Ένωσης των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών. Όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 50 των προτάσεών του, σκοπός του άρθρου 73α του δημοσιονομικού κανονισμού είναι να περιορίσει χρονικώς τη δυνατότητα διεκδικήσεως των απαιτήσεων της Ένωσης έναντι τρίτων χάριν τηρήσεως της αρχής της χρηστής δημοσιονομικής διαχειρίσεως. Επομένως, οι λεπτομέρειες εφαρμογής του κανόνα του άρθρου 73α δεν μπορούν παρά να θεσπίζονται συμφώνως προς τους εν λόγω σκοπούς.

46 Συναφώς, το άρθρο 85β του δημοσιονομικού κανονισμού ορίζει ότι η παραγραφή αρχίζει από την εκπνοή της προθεσμίας που τάσσεται στον οφειλέτη με το χρεωστικό σημείωμα, ήτοι στην πράξη με την οποία γνωστοποιείται στον οφειλέτη η διαπίστωση της υπάρξεως αξιώσεως από τον διατάκτη και τάσσεται στον πρώτο προθεσμία πληρωμής, συμφώνως προς το άρθρο 78 του εκτελεστικού κανονισμού.

47 Εντούτοις, όπως επισήμανε το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 45 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, διαπιστώνεται ότι ούτε ο δημοσιονομικός κανονισμός ούτε ο εκτελεστικός κανονισμός διευκρινίζουν την προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να κοινοποιηθεί χρεωστικό σημείωμα από την ημερομηνία κατά την οποία επέρχεται η γενεσιουργός αιτία της επίμαχης αξιώσεως.

48 Παρά ταύτα, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 44 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ελλείψει νομοθετικής ρυθμίσεως, η αρχή της ασφάλειας δικαίου επιτάσσει το οικείο θεσμικό όργανο να προβαίνει στη συγκεκριμένη κοινοποίηση εντός εύλογης προθεσμίας. Ειδικότερα, ελλείψει της αρχής της ασφάλειας δικαίου, ο διατάκτης, στον οποίο απόκειται να καθορίσει, με το χρεωστικό σημείωμα, την ημερομηνία εκπνοής της προθεσμίας πληρωμής, η οποία, βάσει του γράμματος του άρθρου 85β του εκτελεστικού κανονισμού, συνιστά το χρονικό σημείο ενάρξεως της παραγραφής, θα μπορούσε να ορίζει ελεύθερα την ημερομηνία του συγκεκριμένου σημείου ενάρξεως, ανεξαρτήτως του χρόνου κατά τον οποίο γεννήθηκε η αξίωση, πράγμα που είναι καταφανώς αντίθετο προς την αρχή της ασφάλειας δικαίου καθώς και προς τον σκοπό του άρθρου 73α του δημοσιονομικού κανονισμού.

49 Συναφώς, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, λαμβανομένου υπόψη του εν λόγω άρθρου 73α, πρέπει να θεωρείται ότι η προθεσμία κοινοποιήσεως του χρεωστικού σημειώματος δεν είναι εύλογη σε περίπτωση που η κοινοποίηση λαμβάνει χώρα μετά την παρέλευση του διαστήματος των πέντε ετών από τον χρόνο κατά τον οποίο το θεσμικό όργανο είναι, κατά κανόνα, σε θέση να απαιτήσει την ικανοποίηση της αξιώσεώς του. Το τεκμήριο αυτό μπορεί να ανατραπεί μόνο σε περίπτωση που το επίμαχο θεσμικό όργανο αποδείξει ότι, μολονότι επέδειξε κάθε δυνατή επιμέλεια, η καθυστέρηση οφείλεται στη συμπεριφορά του οφειλέτη, ιδίως στις παρελκυστικές του τακτικές ή την κακή του πίστη. Επομένως, σε περίπτωση που δεν αποδειχθεί κάτι τέτοιο, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το θεσμικό όργανο παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει της αρχής της εύλογης προθεσμίας.

50 Εν προκειμένω, όπως διαπίστωσε το Γενικό Δικαστήριο, στις σκέψεις 46 έως 50 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Κοινοβούλιο εξέδωσε και κοινοποίησε στον αναιρεσείοντα τη δεύτερη απόφαση του γενικού γραμματέα και το δεύτερο χρεωστικό σημείωμα μόλις τον Οκτώβριο του 2010, μολονότι η κοινοβουλευτική θητεία του ενδιαφερομένου έληξε στα τέλη του 1999, το Κοινοβούλιο έλαβε γνώση των επίμαχων πραγματικών περιστατικών στις 18 Μαρτίου 2005, ημερομηνία κατά την οποία του διαβιβάσθηκε η τελική έκθεση του OLAF, και, πριν την ημερομηνία αυτή, διέθετε τα σχετικά με τα συγκεκριμένα γεγονότα λογιστικά στοιχεία. Δεδομένου ότι δεν αποδείχθηκε ότι η καθυστέρηση αυτή οφείλεται σε συμπεριφορά του ενδιαφερομένου, ορθώς έκρινε το Γενικό Δικαστήριο ότι το Κοινοβούλιο παρέβη, εν προκειμένω, τις υποχρεώσεις που υπείχε από την αρχή της εύλογης προθεσμίας.

51 Εντούτοις, κρίνοντας, στις σκέψεις 51 και 52 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η συγκεκριμένη παραβίαση της αρχής της εύλογης προθεσμίας δεν μπορούσε να επιφέρει την ακύρωση της δεύτερης αποφάσεως του γενικού γραμματέα λόγω του ότι ο αναιρεσείων δεν απέδειξε ότι η εν λόγω παραβίαση προσέβαλε τα δικαιώματα άμυνας, το Γενικό Δικαστήριο παραγνώρισε τις συνέπειες που απορρέουν από την παραβίαση της αρχής της εύλογης προθεσμίας, όπως προκύπτει από τη διάταξη γενικού χαρακτήρα με την οποία ο νομοθέτης της Ένωσης επέβαλε στα θεσμικά όργανα της Ένωσης την υποχρέωση να ενεργούν εντός συγκεκριμένης προθεσμίας.

52 Ειδικότερα, όπως αναφέρθηκε στη σκέψη 45 της παρούσας αποφάσεως, με τη θέσπιση του γενικού κανόνα κατά τον οποίο, όπως προκύπτει από το άρθρο 73α του δημοσιονομικού κανονισμού, οι αξιώσεις της Ένωσης έναντι τρίτων παραγράφονται μετά την παρέλευση προθεσμίας πέντε ετών, βούληση του νομοθέτη της Ένωσης ήταν να παράσχει στους ενδεχόμενους οφειλέτες της Ένωσης την εγγύηση ότι, μετά την παρέλευση της προθεσμίας αυτής, δεν θα είναι δυνατή, συμφώνως προς τις απαιτήσεις της ασφάλειας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, η αναζήτηση των οφειλών τους, και συνεπώς, ότι δεν θα υποχρεούνται πλέον να αποδείξουν ότι δεν είναι οφειλέτες.

53 Επομένως, στο πλαίσιο της εκτιμήσεως της ενδεχόμενης παραβάσεως εκ μέρους ενός από τα εν λόγω θεσμικά όργανα των υποχρεώσεων που υπέχει από την αρχή της εύλογης προθεσμίας, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η σαφής βούληση του νομοθέτη της Ένωσης να περιορίσει χρονικώς τη δυνατότητα των θεσμικών οργάνων να απαιτούν τη διεκδίκηση των απαιτήσεων της Ένωσης έναντι τρίτων.

54 Λαμβανομένων υπόψη των επιταγών της ασφάλειας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης επί των οποίων στηρίχθηκε η διαμόρφωση της βουλήσεως του νομοθέτη, στερείται σημασίας εν προκειμένω η νομολογία που υπομνήσθηκε από Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 51 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, κατά την οποία η παραβίαση της αρχής της εύλογης προθεσμίας μπορεί να επιφέρει την ακύρωση της επίμαχης πράξεως μόνο σε περίπτωση προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας λόγω της παραβιάσεως αυτής.

55 Υπ' αυτές τις συνθήκες, δεδομένου ότι το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι το Κοινοβούλιο παρέβη εν προκειμένω τις υποχρεώσεις που υπείχε από την αρχή της εύλογης προθεσμίας, υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο παραλείποντας να ακυρώσει τη δεύτερη απόφαση του γενικού γραμματέα, λόγω του ότι ο αναιρεσείων δεν επικαλέσθηκε προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας.

56 Ως εκ τούτου, εσφαλμένως απέρριψε το Γενικό Δικαστήριο τον πρώτο λόγο ακυρώσεως του αναιρεσείοντος.

57 Κατόπιν όλων των προεκτεθέντων, πρέπει να αναιρεθεί η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, καθόσον αφορά την υπόθεση T-560/10, χωρίς να απαιτείται η εξέταση των λοιπών λόγων και επιχειρημάτων των διαδίκων.

Επί της προσφυγής ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου

58 Κατά το άρθρο 61, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου, το Δικαστήριο μπορεί, σε περίπτωση αναιρέσεως της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου, να αποφανθεί οριστικά επί της διαφοράς, εφόσον αυτή είναι ώριμη προς εκδίκαση.

59 Εν προκειμένω, το Δικαστήριο κρίνει ότι η προσφυγή ακυρώσεως του R. Nencini ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου είναι ώριμη προς εκδίκαση και, επομένως, θα αποφανθεί οριστικά επί αυτής.

60 Ο πρώτος λόγος ακυρώσεως του αναιρεσείοντος περί παραγραφής και περί παραβιάσεως της αρχής της εύλογης προθεσμίας, πρέπει να γίνει δεκτός για τους λόγους που εκτέθηκαν στις σκέψεις 48 έως 50 της παρούσας αποφάσεως.

61 Κατά συνέπεια, πρέπει να ακυρωθεί η δεύτερη απόφαση του γενικού γραμματέα και το δεύτερο χρεωστικό σημείωμα.

Επί των δικαστικών εξόδων

62 Δυνάμει του άρθρου 184, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, όταν η αίτηση αναιρέσεως απορρίπτεται ως αβάσιμη ή όταν γίνεται δεκτή και το Δικαστήριο κρίνει το ίδιο οριστικά τη διαφορά, αυτό αποφαίνεται επί των δικαστικών εξόδων.

63 Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, το οποίο εφαρμόζεται στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου 184, παράγραφος 1, του εν λόγω Κανονισμού, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου.

Κατά την ίδια διάταξη, αν τούτο δικαιολογείται από τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υποθέσεως, το Δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει ότι ένας διάδικος, πέραν των δικαστικών εξόδων του, φέρει και μέρος των εξόδων του αντιδίκου.

64 Εν προκειμένω, πρέπει να επισημανθεί, αφενός, ότι ο αναιρεσείων είναι ο ηττηθείς διάδικος στην υπόθεση T-431/10. Αφετέρου, το Κοινοβούλιο είναι ο ηττηθείς διάδικος στην υπόθεση T-560/10. Κατά συνέπεια, δεδομένου ότι αμφότεροι διάδικοι ζήτησαν την καταδίκη του άλλου στα δικαστικά έξοδα, το Κοινοβούλιο καταδικάζεται, εκτός από τα δικαστικά έξοδά του, στα τρία τέταρτα των δικαστικών εξόδων στα οποία υποβλήθηκε ο αναιρεσείων στο πλαίσιο της υπό κρίση αιτήσεως αναιρέσεως.

65 Το Κοινοβούλιο καταδικάζεται στα έξοδα της πρωτόδικης διαδικασίας στην υπόθεση T-560/10.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφασίζει:

1) Αναιρεί την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης Nencini κατά Κοινοβουλίου (T-431/10 και T-560/10, EU:T:2013:290) καθόσον αφορά την υπόθεση T-560/10.

2) Ακυρώνει την απόφαση του γενικού γραμματέα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 7ης Οκτωβρίου 2010 σχετικά με την ανάκτηση ορισμένων ποσών που έλαβε ο Riccardo Nencini, πρώην βουλευτής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ως επιστροφή εξόδων ταξιδίου και επικουρήσεως βουλευτών, καθώς και το υπ' αριθ. 315653 χρεωστικό σημείωμα του γενικού διευθυντή της Γενικής Διευθύνσεως Οικονομικών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 13ης Οκτωβρίου 2010.

3) Καταδικάζει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, εκτός από τα δικαστικά έξοδά του, στα τρία τέταρτα των δικαστικών εξόδων στα οποία υποβλήθηκε ο Riccardo Nencini στο πλαίσιο της αναιρετικής διαδικασίας.

4) Καταδικάζει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στα δικαστικά έξοδα της πρωτόδικης διαδικασίας στην υπόθεση T-560/10.

5) Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως κατά τα λοιπά.

(υπογραφές)